Ն° 239 ՆԻՍԱՆ 24 ԲԱԶԱՐ ԷՐԹԼՅԻ 1878

ԹԻՖԼԻՍԱՆԱԼ ԷՖԷՄԵՐԻՍ

ԱԳՈՆԻ ՖԻՑԱԹԼԱՐԸ

ՕԹՈՄԱՆՅՈՒ ԻՇԽԻՆ

Պիի սէնէլիք . . . . . 250 ղրուշ
Ամիս այլոգ . . . . . 150 »
Իւր այլոգ . . . . . 70 »
Գայիմէ 100 ղրուշ հիսապիլէ։

ՊԻԼԱՅԱԹ ԻՇԽԻՆ

Պիր սէնէլիք . . . . . 350 ղրուշ
Ամիս այլոգ . . . . . 170 »
Իւր այլոգ . . . . . 90 »
Գայիմէ 190 ղուրուշ հիսապիլէ։
Բօսնա իւմրէթի տախիլ տիր։

Մէյմանիի էնտէպիյէտէ վէ գայի, մէ Ֆէտավիլ իմմէյէն վիլայաթտա, ապօնէ պէոտէլի վէ եախօտ բօսնա իւմրէթի, սիրքէյի խալիսէ օլարագ ախզ օլունաճագ տոր։

1 ղրուշլուգ գայմէ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՑԱԹԼԱՐԸ

ՊԷՀԷՐ ՍԱՀԻՐԸ ԻՇԽԻՆ

4 ինճի վէ 2 ինճի սահիֆէլէրէ 10 ղրշ.
Յուռնալ սահիֆէյէ . . . . 6 »
4 իւնցիա սահիֆէյէ . . . . 4 »
Գայիմէ 100 ղրուշ հիսապիլէ։

ԻԹԹԱՐ. Պանգալ, Շիրքէթ վէ ումումու սարրաֆիյէյէ այլա օլան իլանաթըն պէհէր սահրը իշխին.

2 ինճի վէ 3 ինճի սահիֆէլէրէ 6 ղրշ.
4 իւնճիլ սահիֆէյէ . . . . 4 »
Լիրա 100 ղրուշ հիսապիլէ։

Թէլ ոտը նանֆիայա ճամիր մուպահասաք մէճանէն գապսել օլունուպ, ալել իֆթիխար տէրճ իտիլէճէք տիր։

1 ղրուշլուգ գայմէ

ՄԷՎԱՏՏԸ ԲՈԼԻԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՍՈՒԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ԵԷՎՄԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

Իտարէխանէսի Սթամպօլտա ֆիւրքճի խանընտա նումէրօ 7 տէ վէ Մաթպասը էինէ մէզբիւր խանտա նումէրօ 26 տա տըր։ — Ղազէթամզդա այնտ բեասֆէյի մէվատ նագզընտա, տօղրուտան տօղրույա իտարէխանէմիզտէ Տիզբան աղա ճիվէլէկեանա միւրաճաաթ օլունմասը լազըմ կելէճէկի կիպի, բեասֆէյի մեբեաթիպին տարի անընն նամզնա կէօնտէրիմէսի իգթիզա իտէր։

ԱՍԻԱՆԷ ՀԱ ՆԻՍԱՆ

ՀԱԼԸ ՀԱՋԸՐ

Գօնկրէ մէսէլէսինէ, հէր նէ սէպէպէ մէպնի իսէ, տիրլօմաթլար հալա պիր գարար վէրէմէտիքլէրինտէն, վէ ալէմ տէ պոնա պիլա սապր պէքլէմէքտէ օլտուգլարընտան, էքսէրը էւրօբա կազէթալէրի, գօնկրէսնին եէրինէ կէչիպ, մէսէլէի շարգէյէնին քէյֆը մայեշա հալի իշխն տիւրլիւ տիւրլիւ բլանլար մէյտանա չըգարմագտա տըրլար, վէ տօղրուսունու սէօյլէյէճէքսէք, պիւթիւն մէմալիքի Օսմանկէյի ճէպէլը Լիպանան հեեթինէ գօյմագ, եախօտ հէր տէվլէթ ալէնտի պիլտկի կիպի հարեքէթ իթմէք կիպի պիչիմսիզ չէյլէր տէ վար իյլերինտէ։

Պունլարա էհէմմիյէթ վերէնլէր պու մագուլէ կազէթալարա պիր տէ պիր չէսմ եա դայրը բեսմ իւնվանը, եախօտ ֆիլան կազէթա կօրչագօֆուն, պիր տիկերի Պիգընֆիլտին, պիր իւչիւնճիսի Պիզմարգը միւրէվվիճի էֆքէարը եախօտ լիսանը տրը տէյի, խայալի բիւթպէլէր տէ վէրմէքտէ տիրլէր։ Պիզէ գալսա օ պօյտա տիրլօմաթլարը կազէթալարա իհթիյաճլարը օլուր իսէ անճագ եաբաճագլարը պիր իշի սագլամագ, եախօտ եաբաճագլարը իշ նէ իսէ օնուն զրտաբը աղնաթմագ իշխն օնլարա միւրաճաաթ իտէպիլիրլէր, վէ պունդն տա իսպաթը չու տուր քի օ մագուլէ կազէթալէր հէր նէ տէտիլէր իսէ, հիչ պիրինի վուգուաթ հալա թէքմիլ թասդիգ իտէմէտի։

Մէսէլէ մութլագա մուհարէպէյէ մի գարար վէրէճէք, պունա հէ եա եօգ տէմէք, հէնիւզ պիր զիւիւմ իշի տիր, նէթէքիմ մաիւմամ, վէ պիրիպիրինէ մուզայիր պու իբի զիւիւմտէ իսթինատ իտէճէք իմարէլէր պոգրապիպիր մէյտանտա։

Ալէմանիա իմբէրատօրու քի, օնին իւ սալի իգթիզասընտան հէր սէնէ մատէն համամլարընա միւհթաճ տրը, վէ պայաղընա օնզարտան գուվվէթ ալըպ, եաշայօր կկպի տիր, պու սէնէ տա, խի վիզպատէն համամլարընտա տայրէրի հաղըրլանմըշ իքէն, մէսէլէտէն տօլայը Պէրլինտէն գըմըլտանամայօր տէնիյօր, Պալթիգտէ պիթթիւն Ալէմանիա սէվահիլինտէ ֆեվգել ատէ իսթիհքամ վէրիլտիյ, վէ Ալման տօնանմասընդն տախի թէքմիլ հազրըլանմըշ օլտուղու քեզալիք ղազէթա վէ թէլէկրաֆ հավատիսաթընտան տրը։ Մարէշալ Մօլթքէնին տախի Շուէտ վէ Ցանիմարգայա կէօնտէրիլտիյի պիր բօլիթիգա սէպէպլինէ տէյիլ տիր տէնիյօր իսէ տէ, օ եաշտա վէ օ էհէմմիյէթտէ օլան պիր զաթըն էյլէնճէ իչիւն իբի տէվլէթէ վիզիթա վէրմէսի մէմուլ օլունմազ տէմէք քի, Պալթիգ տէնիզինի պիլիէրաֆ իթմէյէ վէ Ինկիլիզ տօնանմասընը պու տէնիզտէն մէն իթմէյէ պիր ֆիքը վար, վէ էյէր պէօյլէ պիր ֆիքը տէ վար իսէ, մուհարէպէյի դապիլսիզ եախօտ մէֆհումուզ իթմէքտէն պաղդա պիր չէյ իչիւն օլմազ զանն իտէրիզ։

Պազը ալամէթլէրտէն չու տա կէօրիւնիյօր քի, սիւրէթը զահիրէտէ օլսուն էն ղիյատէ մուհարէպէյէ թասիպ օլան չիմտիքի Ինկիլիզ դապինէթի օլտուղունտան, օ պիր տէվլէթլեր տէ նէ եաքաճագլարընը պիլմէք իչիւն, Ինկիլիզտէն պիր բլան մանթըգպ իտէյօրլար, եախօտ միւրաաը նէ իսէ ըէսմէն ցէյլան իթմէսինէ թ պիպ օլուչօրլար, չիւնքի Մոնթէ-օյու եախօտ 1856վէ 1871 աճանամէսինի թէմամը թէմամընա իատ իթմէք գապիլսիզ չէյլերին հիւքմիւնէ կիրմիշ տիր արթըգ։

Պիր տէ տիրլօմաթլարա էն զիատէ զայէ օլան չէյ, մուհարէպէ զուհուրինտէ տէվլէթը Ալիէնին նէ թէրափտա պէլունաճաղը եախօտ պուլունապիլէճէյի մէսէլէսի տիր։

Բնչախայա մէյլ իթսէ պիթթիւն Ագտէնիզին Ինկիլիզ էլինտէ գալաճաղը, վէ Ինկիլիզ մէյլ իթսէ Բզմէլի իլէ Անատօլույու Ռուսիա էլինպէն չըգարթապիլմէք բէք գօլայ զլամայաճաղը աշիքեար տրը։ Վագտա պիր պիթերաֆլըգ սէօզիւ տէ վար մէյտանտա, լաքին պունուն սէտզ իլէ սէօյլէնտիյի կիպի, ֆիիլէն տախի իճրասը դապիլ մի տիր, օրասը մէշքիւք տիր։ Եախօտ տէվլէթէյնտէն պիրինին պիրի, պէօյլէ պիր հալտէ պիթերաֆ տուրմագ պիզէ մուխթարա տրը, եա պէնտէն եա օնտան սրմասընն տէյի տէվլէթէ պիր ճէպր կէօսթէրէմէզ մի, պունա տա քիմսէ եաղ տէյեմէզ։

Պիզճէ էն մուխթարալը չէյ, պիզի պէօյլէ իբի թէրափէն տա չէքիշտիրմէսի տիր քի, բէք սըգըլտըրըլըգդա գօրա պիլիր վէ տէվլէթին իսթիդպալինի նա մալիմտէ պրագապիլիր։

Պինաէն պէյ, մուհարէպէյի մէն իթմէք քօլիթիգասընա զահիպ օլան տէվլէթլեր, պու խուսուսա պէօյին պիր էհէմմիյէթ վերիյօրլար կիպի կէօրինիյօր։ Մատտէ, իբի պէօյին մուհարրիպ տէվլէթլեր արանընա գալաճագ տէվլէթը Ալիէյի միւմքին մերթէպէ սաղ վէ սէլիմ չըգարմագտա տրը, եօգսա մուհարէպէ նէ սիզէ եարամըշ օլուր։ Պագալըմ։

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս

(Ճոմատ էրԷՔսէ կէ-ՆէՔ ղազէթասընդն ՆԷՂԷՐՆԷՆ սօնրա ալընան ԲԷԼԷԿՐՈՖԼԱ։)

Բարիս 3 մայիս

Մօնիթէօր իւնիվէրսել ղազէթասը Լօնտրատան ալարագ ատիտէքի թէլէկրաֆը ֆէրճ իտէյօր։ — «Ալմանեա տէվլէթի Շընմալ տէնիզի վէ Պալթիգ տէնիզի իւզէրինտէքի սէվահիլինի տէհշէթլի պիր սուրէթտէ թահքիմու թէճհիզ իթմիշ տիր։ Սէվահիլի մէղբիւրէյէ ճէսիմ թօրլու պաթարեալար եէրլէշտիրիլմիշ տիր։»

Ցեռուտ Ռեյեռֆլոր

Ամինա, 4 մայիս

Եանեա վէ Թըրհալա ճիվարընտա պուլունան ասքլարըն սէրքէտէլէրի, Ինկիլիզ գօնսէյսպարընն թէքլիֆի իւզէրինէ թաթիլի մուխասէմաթ իթմէյէ գարար վէրտիլէր։ Գօնսէյսպար ասքլարըն էմնիյէթի մալ վէ հայաթլարընը թէէմին վէ Ինկիլթէրրա տէվլէթի գօնկրէտէ քսըլարը տավալարընը մուհաֆազա իտէճէյինի պէյան իտէյօրլար։ Եունանիստանտան կէլմիշ օլան կէօնիւլիւ ասքլար պու թաթիլի մուխասէմաթան իսթիֆատէ իտէրէք մէմլէքէթլերի ճանիպինէ ավտէթ իտէճէքլէր տիր։

Բօմա, 4 մայիս։

Տէվլէթի Ալիէնին պիր մէմուրու բազար իրթէսի կիւնիւ պուրատա պէքլէնմէքտէ տիր։ Մինմաիլէյինին մէմուրիյէթի, Հաասն էֆէնտինին թաասավուրաթը իւզէրինէ միւէսսէս օլարագ, Պապը Ալի իլէ Վաթիգան պէյնինտէքի միւշքիլաթը տէֆինէ չալըշմագ տրը։

Վիէննա, 4 մայիս։

Երմի պէշ պինէֆէրտէն միւրէքքէպ պիր ֆբրգա ասքէրին Պոսնա հուտուտանա թէճէմմիւի Ասթքիա հիւքիմէթի թարաֆընտան էմր օլունմուշ տուր։

Լօնտրա, 4 մայիս։

Ինկիլթէրրա իլէ Ռուսիա պէյնինտէ ճէրէեան իտէն միւզաքէրանթ թէրագգի իթմիշ տիր։ Ինկիլթէրրա տէվլէթի, Գօնկրէսնին փհթիմանա մանի օլան միւշքիլաթ տէֆ իտիմք իւզրէ, թէաթիի էֆքեար իտիմէսինի դապուլ իտէյօր։ Ամանեա տէվլէթի, Այա Սթէֆանօ ահանամէսինի գօնկրեե, Ռուսիա եէրինէ քէնտիսինին թաղոմ իթմէսինի թէքլիֆ իտէօր։ պու թէքլիֆ հէնուզ դապուլ օլունմասը։

Վիէննա, 4 մայիս։

Ս. Բէթերսպուրկ վէ Վիէննա դապինէթի պէյնինտէ օլտուղու միսկիլ, Ս. Բէթրսպուրկ վէ Լօնտրա դապինէթլերի պէյնինտէ տախի միղաքէրաթ տէվամ իթմէքտէ տիր։

Գօնկրէսին իճթիմաը իւմիտի թէճհէտիտ իտիտ։

Լօնտրա, 4 մայիս։

Ամէրիճէ էճմիրեթլերինին մէպուսանընտան միւրէքքէպ իբի պէօյուք ճէմիլէթ ադտ օլունտու։ պու ճէմիլէթը Ինկիլիզ բօլիթիգասը ալեյհինէ բրօթէսթօ, վէ չարգ մէսէլէրի իւզէրինէ պիր գարար իթթիխազընտան ադտէմ Բարլամէնթին աղզընընը թասդիգ իթմիշ տիր։

Ս. Բէթերսպուրկ 3 մայիս։

Բրէնս Կօրչագօֆուն հալի էյիլէշմէքտէ տիր։ զայիֆլիեի պագի իսէ տէ, վէճա իլէթինին չիտտէթի կիթթիքճէ ապալմագտա տրը։

Վիէննա 3 մայիս

Ինկիլթէրրա վէ Ռուսիա իխթիլաֆը հալէա պագի տիր։ Մամաֆիյհ միւզաքէրաթ տէվամ իտիյօր, հալը ճազրը էյիլէշմէքտէ տիր։ Լօնտրատա տախինիյէ նազրը Մ. Դրօա պիր միթինկտէ պէյանաթը սպպզդասընը թէքրար խուսպ, մուհարէպէյէ կիրիշմէզտէն քվվէ իխթիլաֆը հազրը վէսայիթի տիրլօմաթիգիյէ իլէ թէսվիյէսինէ սաղ օլունտուղունու նէօյլեմիշ տիր։ Եարը Ս. Բէթերսպուրկտա պիր մէճլիսի վիւքեալա ադտ օլունաճագ տրը։ Բրէնտ Լապանօֆ Ցերսատտէթ էյլիլիյինէ թային օլունմամ տուր։ Ժենեռալ Ինգնաթիէֆ պիլա մէմուրիյէթի մախսուսէ մէճլիսի վիւքեալա ադտ թային գըլընտը։

Ղազէթալար տէյօրլար քի, Ռուսիա ժ բէնտի մաթլուպաթընտա բէք իլերի կիթմիշ օլտուղունու թանընյըպ, պու մաթլուպաթը էվրօբանընն մէնաֆիի իլէ իմթիղաճ իթտիրէճէք, վէ միլլէթին հայսիյէթինէ տօղդնուլմայաճագ պիր սուրէթտէ Ինկիլթէրրանընն ըսրար իթտիյի նօգթալարա տախի միւսաատտէ իտէճէք տիր։

Ս. Բէթերսպուրկ, 4 մայիս։

Բրէնս Կօրչագօֆ եէրինէ գէնդ Շուվալօֆուն թայինի իհթիմալը գէվվիճէմէքտէ տիր։ Վիւքեալաճա պիր թէպէատիկ մոդաս պուլմանաը իչին հիւքիմէթ թէտաքյերի լազմէեէ թէչէպիլս իթմիշ տիր։ Ռուս հիւքիմէթի, պիր միւնազաա չըգմամագ իչիւն, հէնուզ եէնի սիլահ ալթընա ալընան ասքէրին, եէրլէրինէ ավտէթ իթմէլէրինի էմր իթմիշ տիր։

Պոս ադտ ալընան Բէլէկրոֆլոր

Լօնտրա, 5 մայիս

Թէէմին օլունտուղունա կէօրէ, Ինկիլթէրրանընն թաղէպի իւզէրինէ, Ամանեա եինէ ինճրայի թէ ասսուրթա պաշլամըշ տրը։ — Ռուսիա սէֆիրի գօնթ Շուվալօֆ Անգարիպ Ս. Բէթերսպուրկա ազիմէթ իտէճէք, վէ էվվէլա բըրէնն Պիզմարգը պուլունմագտա օլտուղու Ֆրիէտրիխսրուհէտէն կէ պատէհու Պերլինտէն կէչէճէք տիր։

Ամինա, 5 նիսան

Ռումանի միրալայը Ալճիս, բըրէնս Շարլ թարաֆընտան օրադագ, Եունան գրալը Եօրկիյէ վէ Մ. Գումունտուրօսա վէ Մ. Տէլիեանննիյէ, Ռումանիա Եըլտըզը նիշանընն պէօյուք խաչը վերմիշ տիր։ Պու մինատիպէրէ զազէթալար, միրալայ Ալճիօնուն կըրիվիցա մուհարէպէսինտէ իպրազ իթտիյի չէճաաթը զիքր իտիպ, միւմանէյհին մէմուրիյէթինի, չարգ հիւքիմէթլերի իլէրուտէ պէյնէրինտէ պիր իթթիհատ (գօնֆէտէրասիօն) ադտ իթտիքտէ, Ռումանիա վէ Եունանիստան պէյնինտէ իթթիֆագ հրսուլէ կէլմէսինէ պիր ալամէթ ատտ իտէյօրլար։ — Ռուսիա սէֆիրի Մ. Սապարօֆ Ամինայա ավտէթ իյէտի։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Տարի Շուրայի ասքէրի ազալըղը, ՇԿօտրա Վարիսի սապզդ տէվլէթու Մուսթաֆա բաշա հազրէթլերինէ։

Բէթերսպուրկ պէֆարէթի սենիեէսի, պէօյուք էյլիլիք իւնվանը իլէ, քէմալքեան սրֆաթը ասքէրիեէի հայիդ օրմագ իւզրէ, պա ռիթպէի սամիի միւշիրի, ֆերիգանը քիրամտան տէվլէթու Շաբիգ բաշա հազրէթլերինէ թէվճիհ պույուրուլմուշ տուր։

Պօրսա գօմիսէրիեի քէմալքեան էօհտէսինտէ գալմագ իւզրէ, իւղայի գաիմիմ ռիսսէթի, սաատէթու Ապէտին պէյ էֆէնտի հազրէթլերինէ իհսան պույուրուլմուշ տուր։

—

Տիվնքի կիւչն Եունան դրալը հաշմէթու Եօրկի հազրէթլերինին եէվմի մախսուսու ժամագ միւնասիպէթիյլէ, Պոզազ իչինտէ պուլունան ծէֆայինի հարպիեի էճնէպիեէ տօնանտըլարագ, վէ գալաղալ սէֆինէի հիմայունանտան թնքիար ամթլարագ, մուամիլէի լազմէի իհթիրամքեարի իճրա, վէ ճանիպի Պապը Ալիտէն Եունան սէֆարէթխանէսինէ մէմուրու մախսուս կէօնտէրիլէրէք, ռեսմի թէպրիք իճա պույրուլմուշ տուր։

Ինկիլիզ բոլիթիգաաը, վէ Ինկիլիզ գուվվէթի.

(238 Նոյեմբրյան պագիյի վէ խիթամ)

Պազբլարը պու խուսուստա, չէյլէ պիր միւթալաա տա իտէպիլիրլէր. պիր միլլէթին թէզայիւտիւ սէրվէթինտէն պահս իթմէք վէ հէր նէվի թարագգիյաթընը բրագամ իլէ իսպաթ իթմէք քեաֆի տէյիլ տիր, պու սէրվէթ ահալիեէ նասբլ թագսիմ օլունույօր, օրասը աչբգտա գալմըշտըր. Միլլէթին չիմտիքի էֆիրատը, պունտան էլլի սէնէ էվվէլքի էֆիրատը իլէ մուգաեէսէ օլունտուգտա, օնլարտան տահա մէ՛ուտ, տահա ալա վէ տահա մամուր պիր հալտէ մի տիրլէր տէյիլ մի տիրլէր, ասբլ պիլինէճէք չէյ պու տուր, տէյպիլիրլէր. Պախթըմզտան, պուրալարը հէր չէյտէն զիյատ հագիգէթէն զահիր վէ պահիր տիր.

Ճիւմլէյէ մալիւմ տիւր քի Ինկիլթէրրանընն վարիյէթի հէր նէ տէրէճէ թէզայիւտ պուլտու իսէ տէ, ահալինին պաշ նաֆագասը օլան պուղտայընն ֆիյաթը չու սօն օթուզ սէնէ զարֆընտա, թիճարէթ սէրպէսթիյէթի տէվրինտէքի ֆիյաթընտան տահա աշաղը տիւշտիւ վէ սարֆը տա զիյատէլէնտի.

Մըսթըր Ֆէյրտին հիսապընա կէօրէ պունտան օթուզ սէնէ ագտէմ պուղտայընն սարֆը պատմ պաշընա սէնէտէ 311 լիպրա իտի (105 օգգա գատար.) 1868 տէ պու սարֆ զիյատէլէնիպ 335 լիպրայա պալիզ օլտու (115 օգգա գատար.) չիմտի իսէ 341 լիպրա տըր (118 օգգա.) Վագաա պու պուղտայընն պէօյիւք գրսմը էվվէլքինտէն զիյատ խարբճտան թէտարիք օլունուեօր, լաքին պահսրմզ սարֆիյաթը հագգընտա տըր.

Բագամ իլէ պէեան իթմէք բէք կիւճ օլուր իսէ տէ, շուրաար տա բէք զահիր վէ աշիքեար տըր քի չիմտի էթին սարֆը տա խալգտա էվվէլքի վագթլարա նիսպէթլէ զիատ տիր. Իշթէ պէօյլէ ահալինին իհթիյաճաթը զարուրիեէսի ճիհէթի իլէ ատամը ատամ իլէ տախի մուգաեէսէ իթտիյիմիզ հալտէ չիմտիքիլէրի էվվէլքիլէրտէն տահա էյի պէսլենիեօր պուլուրուզ, վէ թապիաթը իլէ տահա զիատ տէ գուվվէթլի, վէ հէյնի հաճէթտէ խալգտան խըզմէթը ասքէրիյէեէ ճէլպ օլունաճագլար տահա գավի վէ տահա սպղ ատամլար.

Ֆաղլա պուլան վարիեէթին ումումահալիեէ թէվզի օլունտուղունուն պիր նըշանէսի տէ պոզ տուր քի, սիւզէ տայիր օլան պաղը էմթաա հէր վագթտան զիյատ սաթըլմագտա տըր.

Բագը, պիրա վէ չարապ սարֆընն ֆէվգէլատէ թէզայեիւտիւնտէն պահ իթմէ յիզ, ֆիւնքի պու պիր խայրը թարագգը տէյիլ տիր. պու խուսուստա եաընըզ չայատան պահս իտէպիլիրիզ. 1815 տէ ատամ պաշընա պիր պուչուգ լիպրայա եագընն չայ սարֆ օլուրտու, 1875 տէ պու չայ տա տէօրթ պուչուգ լիպրայա պալիզ օլտու, չէքէր տէ ատամ պաշընա 17 վէ պիր չարեյէք լիպրատան 63 լիպրայա պալիզ օլտու. Պու սարֆիյաթ թէզայեիւտիւ պունլարտան ալընան ռուսումաթըն թէնզիլինէ համը օլունույօր. Իհթիմալ տըր քի պունտան պիր աղ չէյ ֆէրգ իթսին, ֆագաթ սարֆտա կէօրիւլէն գաթ գաթ զիյատէլիյի պու ռուսումաթ թէնզիլի գաբաեամաղ օլտուղունտան, տէմէք քի ահալի էվվէլքինտէն զէնկին տիր քի, էվվէլքինտէն պու գատար գաթ զիյատ սարֆ իտէպիլիյօր.

Միլլէթին թէպտիլիհէյէթ իթմիշ օլտուղունուն այամէթը գահիրէլէրի եալընըզ պունլարտա տէյիլ տիր. Ֆուգարանըն իտարէ իթտիքլէրի մէպալիղի ճիւզիյէնին հըֆզընա մախսուս պանգալը պուտուղու մալիւմ տիւր. 1830 տա պու պանգալարա էմանէթիտիլէն իտարէ ագճէսի, ատամ պաշընա օն պիր չիլին, տէօրթ բէննի իտի. 1850 տէ, եիրմի պիր չիլին օլտու, 1876 տա, պու տա գբրգ իքի պուչուգ չիլինէ պալիզ օլմուշ տուր. պունտան մատտա սատագա իլէ թապիլ իտէն ֆագբրլարընն ատէտի տէ, վէ պունլարա վէրիլէն սատագանընն մրգ տարը տա բէք չօգ թէնէզզիլ պուլմուշ տուր.

1813 տէն 1830 ա գատար եալընըզ Ինկիլթէրրատա պուլունան ֆագիրլէրին ատէտի պիր պուչուգ միլիօն իտի. վէ պէլքիմ տահա տա զիյատ, 1841 տէ, պիր միլիօն իքի եիւզ էլլի պէն իտի, պունլարա սէնէվի վէրիլէն իանէ տէ այթը պուչուգ միլիօնտան սէքիզ պուչուգ միլիօնա գատար պալիզ օլուրտու, եանի ատամ պաշընա օն չիլինտէն օնպէշ չիլինէ գատար սատագա ագչէսի թօքլանը ըտը. 1876 տա ումումի Ինկիլթէրրա ահալիսի օ տէրէճէ արթմըշ իքէն ֆագիրլէրին սայըսը եէտի եիւզ էլլի իքի պէն իտի. Պու մագուլէ իտարէլէրտէ, ինսանիյէթ հիսսի տահա զիատէլէնմիշ իքէն, մաթլուպ օլունան իանէ ագչէսի անճագ եէտի միլիօնտան պիր աղ չէյ զիատէլէնտի վէ ատամ պաշընա ալթը չիլին պիր բէննի տիւշտիւ. Իմտի էլլի սէնէ ագտէմ Ինկիլթէրրատա կէօրիւլէն ֆագիրլէր թուղեանը տախի կէրիյի կիպի թէնէզզիւլ իթմիշ տէմէք տիր.

Ճինայէթ մատտէսի տէ պունա մուգիս տիր. 1817 տէ ճէզա մէհքէմէլէրինտէ ռույէթ օլունան պէօյիւճէք ճինայէթ տավալարը 13932 ատէտէ պալիզ օլմուշտուտ, 1841 տէ 27760, 1851 տէ 27960. ֆագաթ 1876 տա 16078 է թէնէզզիւլ իթտի. Ահալի տիւզիյէ արթմագտա օլտուղու հալտէ, պէօյիւք ճինայէթլէր տէհրին իպթիտասընա վուգուտ պուլան ճինայէթլէրտէն աղ պիր չէյ զիատէ տիր վէ 1841 վէ 1851 է նիսպէթլէ տահա ազ տըր. Վէ հէմէն եարբ եարբյա գատար.

Ճինայէթ իւզէրինէ Ամթաթիսթիք եաբմագ պիր աղ կիւճ տիւր, չիւնքի ճինայէթ, իճրասընընն չէքլի, ուսուլու մուհաքէմէսի վէ ճիհէթը սայբրէսի վէ բոլիս նէզարէթինին տէրէճէեի տըրգագթը տայիմա թէպտիլ օլմագտա տըր.

Սըրգաթ վէ էմլաքա օլան թաարբուզ մատտէսի տէ կիթտիքճէ ազալմագտա տըր.

Թէրպիյէեի սիւպհան իչիւն պիզէ սէնէտ օլաճագ սիւրէթտէ էվրագը ըէսմիյէ եօգ տուր էլիմիզտէ, լաքին թիճարէթ իլէ զէնաաթլարըմըզընն քէսպ իթտիեի թէվէսսիւ, մէարիֆին տախի ինտէնաա կէրէյի կիպի թարագգը պուլմուշ օլտուղունա աշիքեար պիր նըշանէ տիր, տիկէր թէրաֆտան թալիմի ֆունուն վէ մէարիֆին թէսհիլի իչիւն սէնէ պէ սէնէ մէյտանա չըգարըլան իհտասաթ տախի պունու պաշգաճա թէյիտ իտէր. Էլ հասըլ ատամ իլէ ատամը մուգայէսէ իթտիյիմիզ հալտէ պունտան էլլի սէնէ ագտէմքի Ինկիլիզ ահալիսի իլէ չիմտիքի ահալի պէյնինտէ մատտի վէ մանէվի բէք չօգ ըսլահաթ կէօրիւրիւզ. Պու ըսլահաթընն նէվի տախի միւթէատտիտ տիր. Վէ պունա պիր վասաթ բագամ տա պուլունսա եինէ պէտէնճէ վէ ագրլճա, էվվէլքինէ նիսպէթլէ պէօյիւք պիր ֆէրգ պուլապիլիրիզ.

Պու մագուլէ մատտի վէ մանէվի թարագգիյաթ միլլէթին հիյէթը բոլիթիգիյէ վէ իճթիմաիյէսինի տէ կէրէյի կիպի թասհիհ վէ ըսլահ իթմիշ տիր. Վագտա ամէլէ իլէ ֆապրիգաթօրլար իտտաալարընտա պու մագուլէ ըսլահաթընն ֆըզտանը կիպի հալլէր տէ կէօրիւլմէմիշ տէյիլ տիր, լաքին Ինկիլթէրրանընն չու սօն սէնէլէր թէվարիխինի գրատաթ իթտիյիմիզ հալտէ, պունլարտա տա պէօյիւք պիր ֆէրգ կէօրիւրիւզ.

1800տէն 1850յէ գատար կէլէն կէչէն վուգուտաթ հիքեայէլէրինի միւթալաա իթտիյիմիզ հալտէ, պէյնէլ ահալի կէրէք բոլիթիգայա վէ կէրէք սէրմայէտարան իլէ չալըշանլար պէյնինտէ մաթլուպ օլունան մուվաֆֆէյէտայիր բէք չօգ ֆէսատլար կէօրիւրիւզ. Մուղայիրի նիզամ վէ սէրպէսթիյէթ բասթ կէլէնի թուրթուպ մահպուս իթմէք, գուտուրմուշ ամէլէլէրին, ֆապրիգա մաքինալարընը գէրբէպ բարալամագ, էմթաա մաղազալարընը ատեէշ վէրմէք, վէ պունլարա պէնզէր, միլլէթին հիյէթը իճթիմաիյէ վէ սէնայիյէսինէ մուզիրը պիր թագըմ ֆէսատլար վէ ատֆէթլէր նօգսան պուլմամըշ տըր. Լաքին 1850տէն պէրու, բոլիթիգաճա ֆէսատ վէ վէյլէյլ բէք նատիր կէօրիւլմիւշ չէյլէր տիր. վագտա մէրմայէտարան իլէ չալըշանլար պէյնինտէ միւնազաաթ նօգսան պուլմամըշ տըր, ֆագաթ պու տա էվվէլքի շիտտէթինի, վէ էվվէլքի վահշիյէթինի զայպ իթմիշ տիր.

Ճինայէթլէրէ վէ բոլիթիգաճա ճիւնհալարա միւթաալիք օլան գանուն վէ հիքմէթիմիզ կիթտիքճէ խաֆիֆլէնմէքտէ վէ թատիլ օլունմագտա տըր. պու խուսուսլարտա հիսսիյաթ վէ էֆքեարը ամմէտէ օ աէրէճէ թէպտիւլ վագի օլմուշ տուր քի, պունտան գբրգ էլլի սէնէ ագտէմքի, միլլէթճէ գէյլ իւ գալլէրի, ըզթըրաալարը, ճինայէթլէրի, վէ բոլիթիգաճա ֆէսատլարի խաթր իւ խայալըմըզա տախի կէթիրէմէյիզ.

Մըսթըր Ճէյմըն Մաքքինթօշ, եալընըզ ճինայէթ ճիհէթի հագգընտա օլան չիմտիքի էֆքեարտան պահս իտէրէք տէր քի, պու պապատ Ինկիլիզ միլլէթի էֆքեար վէ ախլագընտա օ տէրէճէ բսլահաթ վագի օլտու քի, էվվէլքի վագթլարը խաթրըմա կէթիրտիքտէ պանա էօյլէ կէլիյօր, քի չիմտի պաշգա պիր միլլէթ, եանի լիսանը տա հալի տէ պաշգա պիր միլլէթ իչինտէ եաշայօրում կիպի կէլիյօր պանա. Մըսթըր Մաքքինթօշուն պու էֆքեարը, տահա զիատ տէ թպամիմ օլապիլիր, վագթը հալին ախլագճա վէ միւշարէքէթը ինսանիյէճէ օլան թէպէտտիւլու օ գատար զիատ տիր, վէ օ գատար ըսլահ օլմուշ տուր քի, վէ 1830 հաթթա 1840տան տախի օ գատար ֆէրգլի վէ էյիյէ տէօնմիւշիւ քի, եալընըզ պիր սիլսիլէ էօմրիւնտէն աշ պիր չէյ ուղուն հէնկեամտա պու տէրէճէ ճէսիմ պիր թէպէտտիւլ վուգուունու խաթր ու խայալա կէթիրմէք տախի գապիլ տէյիլ իտի.

Պու տէրէճէ ֆէվգէլատէ թարագգիյաթա նայիլիյէթի միզինսէպէպը ասլիսի նէ տիր, պուրասընը տա թէֆէքքիւր իթտիյիմիզ հալտէ. չունու պուլուրուզ քի, պունա սէպէպ, էվրօբա գարասընտա զուհուրա կէլէն պիր թագրմ մուհարէպէլէրէ գաթա տախիլ օլմասընընը, վէ պիր թագրմ բիւրիւզլիւ իթթիֆագլարտան տայիմա սագընընպ կէրի տուրտուղումուզ օլմուշ տուր.

Վագտա էսկի վագթլարտա, մէսէլա Ֆրանսա իլէ պու տէհրին իպթիտասընտա պուլունտուղումուզ պէօյիւք մուհարէպէլէրտէ, էվրօբանընն սերպէսթիյէթի ուղրունա, ուզուն ճէնկլէր տէ իթմէմիշ տէյիլիզ. լաքին չիմտի պունլարընն թէքրարընը տէրխաթը իթմէյէրէք, ինսան ագլը իլէ տօղրու պիր հիւքմ նէ գատար գապիլ իսէ, օ ագլ իլէ չունու տա հիւքմ իտէպիլիրիզ քի, Գրրըմ մուհարէպէսինտէն պէրու պիզի Ինկիլիզ զալէպէյի նուֆուզու, եախօտ բէք պէօյիւք ֆինպհէ թահթընտա օլան մէնաֆիի մախսուսէմիզ մուհաֆազասը կիպի պէհսանէլէր իլէ էթրաֆ իլէ ճէնկէ թուրթուշմագտան սագընտրրանլար, պիզէ բէք խայրլը պիր նասիհաթ վէրմիշ տիրլէր. Գօմշուլարըմըզ օլան տէվլէթլէրին հալինէ նիսպէթլէ պիզ շիմտի օնլարընն ճիւմէսինտէն գուվվէթլիյիզ. չունքի սուլհ վագթընտա պիր տիւզիյէ սիլահլանմագ սէվտասը իլէ օնլարա պէնզէմէյիպ, օնլար իլէ եարբյա չըգմամըշըզ. Վէ պու տէհրին իպթիտասլէրինտէ պիզի իհաթէ իտէն վահշի պիր ճէնկ վէ մուգաթէլէ հրրսլարը պիզտէ թէսքին օլուպ, ախլագրմըզը էյիյէ թէպտիլ իթմիշ տիր. Իշթէ պու սէպէպլէրլէ ճիվարըմըզտա օլան տէվլէթլէրին ատամ պաշընա, օլան վէրկիլէրի տայիմա արթտրգճա, պիզիմ իսէ մարիֆէթ, թիճարէթ վէ սերվէթը սամանրմըզ օնլարընքինէ նիսպէթլէ ֆէվգէլատէ թարագգը պուլտուղու պիր հալտէ տէ վէրկիլէրիմիզ տայիմա էքնիմէքտէ պուլունմուշ տուր. Պիզ տէ, պու տէվրին իպթիտասընտա պուլունտուղումուզ մուհարէպէ տէվրի կիպ պիր տէվր տահա չիմտի պաշրմըզա չըգարմըշ օլայրտըք, էլան պու մալիք օլտուղումուզ թարագգիյաթ պիր վէճհ իլէ գապիլ օլամագ ըսը.

Ահալիմիզին սէնէ պէ սէնէ արթընտրը քեար վէ սերմայէ եէքիհնիեէ պիր ճէնկ մէսարիֆի, բէք պէօյիւք սէքթէ վէրիր տերէճէտէ տիր. պունտան մաատա ճէնկ հալի միլլէթին հիսսիյաթ, մէսալիք վէ էֆքեարընտա տա պէօյիւք թէպտիլիքլէր հասըլ իտէպիլիր. Իմտի խիւլասայը քէլամըմըզ պու, տուր քի, հէր եէնի զուհուրաթտա, ալթմըշ սէնէլիք քոլիթիգամըզընն ասարընը տէր խաթըր եթմէլիյիզ.

Ցախիլիմիզտէ բահաթ տուրուպ տա, տիւզիյէ պէօյիւմէմիզ վէ թարագգի պուլմամըզընն նէմագուլ պիր թէտպիր վէ հարէքէթ օլտուղունու օ վագթի կէօդիւմիզ իլէ կէօրմիւշ օլուրուզ. Խարբճտա պիզէ զըտտ կէօրիւնէն հէր վըզգուաթա գարշը, տախիլիմիզտէ գուվվէթ վէ միքնէթիմիզ կիւն պէ կիւն թարագգը պուլուր.

Հիչ ճէնկէ միհթաճ օլմայարագ տա, տախիլիմիզտէ ահալի վէ թէպաամըզ, ռուսիանընն ճէնկ իլէ Ռումէլիտէ գազանտըզը մէմալիք ահալիսի գատար ահալիյի պիզէ օն սէնէտէ պիր գազանտըրըյօր վէ արթըրտըյօր. Էյէր պիզտէ արթան ահալինին գատրինի, հայսիյէթինի, սերմայէսինի տէ գբյասա գօրսագ, ռուսիա, Թիւրքիանընն եարբսընը տա էլտէ իթսէ, եինէ գուտրէթ վէ վարիյէթճէ պիզտէ թապիաթը իլէ արթան ահալիտէն աշաղը պիր չէյ գազանմըշ օլուր.

Պիզ տէմէյիյ քի, պիզիմ իչիւն տէ խարբճտա միւտախէլէ իտէճէք հիչ պիր վէսիլէ վէ սէպէպ օլամագ, եախօտ հալա չիմտի տէ պէօյլէ պիր վէսիլէ եօգ տուր. Միւճէրրէտ պիզիմ տէյճէյիմիզ չու տուր քի, ուզուն սիւրէն պիր սուլհ տէվրինտէ գազանտըզմըզ գուվվէթ վէ եէվմիյէ արթմագտա օլան ահալի վէ սէրմայէմիզ, խարիճտէն աէրբիչ օլունան թաարուզաթ հագգընտա պիզի չօգ տէյիլ, իլա ազ պիր հասէտ վէ գբսգանճլըզա սէվգ իթմէլի տիր. Վէ քէնտի բոլիթիգամըզ վէ քէնտի եօլումուզա կիթմէմիզէ կէլինճէ, պիզի ազ տէյիլ, իլա չօգ թէչվիգ իթմէլի տիր.

Զիւնքի կէօզիւմիզիւն էօնիւնտէ կէօրիւյօրուզ օ միլլէթլերի քի սիլահլանմայա տավրանմանընն էն աղըր մասրաֆլարը ալթընտա էզիկիյօրլար, վէ պիր չօգ սուլհ սէնէլէրի մահսուլու օլան վարիյէթլէրինի ճէնկ սէպէպի իլէ պիր գաչ սէնէ, եա պիր գաչ այ տա թէլէֆ իտիւպ պիթիրիյօրլար.

Իհթիմալ տըր թէտարիքեաթտէն չիմտիյէտէք հիչ գայտ իթմէմէմիզ, պիզիմ իչիւն պիր գուսուր ատտա օլունապիլիրին. լաքին պու էյլէ պիր գուսուր տուր քի, իւզէրիմիզէ բէք աղըր պիր երէք ալմայարագ տա չարէսի պուլունապիլիր.

Թէրճէմէնը Լֆէ՝՝ր. Թայմըզընն պու ուզուն պէնտինի տէրճ իթմէմիզինն սէպէպի, պու պէնտին, Ինկիլթէրրանընն ֆօթօղրաֆի իլէ ալընմըշ պիր թասվիրինէ պէնզէտիյի իչիւն տիր. Զէմանէ բոլիթիգասյ իճապընտան խուսուսի իլէ եա գօնկրէ եա հարպ վուգուինտէ տայիմա Ինկիլթէրրատան պահս օլունաճաղընտան, վուգուաթը աթիյէնին լայըգը իլէ աղնաշըլմասը իչիւն, պէօյլէ պիր թանվիր, տայիմա էրպապը վուգուֆուն կէօզիւ էօնիւնտէ պուլունմալը տըր.

Պունտա կէրէք տէվլէթճէ վէ կէրէք ահալիճէ էն զիատ տըզդաթա չայան չէյ, պիզճէ Ինկիլիզին զէնկինլիյի, գուվվէթի գուտրէթի կիպի չէյլէր տէյիլ տիր, իլա տէվլէթ վէ միլլէթին հալը հազիրը իւզէրինէ պէօյլէ պիր հիսապ վէրիլէպիլմէսի տիր. Վէ պու տա տէմէք տիր քի, Ինկիլթէրրատա ճիւզեի վէ քիւլլի հէր նէ օլույօր իսէ ադ՝՝ընա կէլէն պիր չէյ եաբարադ օլույօր օլմայրպ, իլա հէր պիր չէյ հիսապ իլէ օլույօր.

Ցէվլէթին վէ միլլէթին մուամելաթընա տախի այնի պիր մունթազամ պազիրկեան տեֆթէրի կիպի պիր ալեֆթեր թութուլուպ, սէնէ պէ սէնէ միլլէթ վէ տէվլէթ քեար մը եթմիշ դարար մը եթմիշ, հէր մէնէ մուվազէնէսի կէօրիւլիյօր.

Իգրար իթմէլկիզ քի՝ բէք աղ տէվլէթ մէսալիհի տախիլկէսի վէ խարիճկէսի հագգընտա պու տէրէճէ տագիզ վէ սահիհ տիր հիսապ վերէպիլիր՝ վէ օնուն իլէ պէրապէր շունու տա իգրար իթ-մէլկիզ քի՝ պու կիպի՝ եա պու-նա եագըն օլսուն հիսապ վերէ-մէյէն պիր հէյէթ՝ տէֆթէրսիզ պիր պազիրկեանա պէնզէր քի՝ տօլապընն նէ հալտէ օլտուղու-նու հիչ պիր վագթ պիլէմէզ՝ քեար մը իտէյօր զարար մը ի-տէյօր աղնայամազ՝ վէ սօն սօ-նունտա միմթէնիլ հուսուլ օ-լան ֆիքլասընը տա մէն իտէմէզ։

Շիմտիլիք պու գատար սէյ-լէյիպ՝ իլերիւտէ պու մատտէի մուհիմմէ իւզերինէ թէքրար սէյ-լէշմէյէ վէսիլէլերիմիզ օլաճագ տըր։

ՏԷՑԼԻ ՆԻԻԶՏԷՆ

26 Նիսան։

Բէթրօպուրկտա մուգիմմուխ-պիրիմիզ՝ պիզէ շու մալիումաթը վերիր։

Ինկիլիզ միրալայը Ուէլէզլինին Բրէնս կօրչագօֆա վերտիյի վիզի-թա թէրաֆէյնի տախի մէմնուն իթմիշ տիր տէնիյօր՝ նասըլ քի՝ պունտան ագտէմ պա թէլէկրաֆ քէյֆիյէթի թէրաֆընընզա պիլ-տիրմիշ իտիմ։

Լօրտ Պիգընսֆիլտին միրալայը միշարալէյէհէ վէրտիյի թալիմ-թըն մալի շու իմիզ։ «Սէօյլէ «թէրաֆըմտան բրէնս կօրչագօ-«ֆա քի՝ պու կիւնքի կիւն իթ-«թիխաղ իթտիյիմ մէսլէքիմտէ «Բրուսիայա պիր հագարէթ իթ-«մէք եա՛խօտ Բուսիայը թէզիլ «իթմէք կիպի՝ հիչ պիր նիյէթ «եօղ տուր»։

Պունու բրէնս կօրչագօֆ ի-չիթիր իչիթմէզ՝ սէսինի եիւք-սէլթէրէք շու ճէվապը վերմիշ տիր։ "Էյէր պէօյլէ պիր նիյէթ "եօղ իսէ՝ նէ իչիւն էօյլէ իսէ՝ «պու գատար պօշ չէյլեր իլէ «ուղրաշըլըյօր՝ վէ իչին էսասընա «պագըլմայըպ՝ լուլէթ գավկա-«սընա չէգըլըյօր»։

Օլապիլիր քի՝ պէն եաշըմը ալմըշ միւսին վէ իխթիյար պիր ատէմ օլտուղումտան՝ պէ՛նիմէ վէ զիհնիմէ տէ պազը մէրթէպէ զաաֆ կէլմիշ օլսուն՝ լաքին միւ-ըատընը պիզէ հագարէթ տէյիլ իսէ՝ ահտնամէյի գօնկրէյէ տա-վէթ օլունան տէվլէթլերին հէր պիրինէ պաշգա պաշգա կէօնտէր-մէմիզ իլէ՝ գօնկրէյէ կէլիպ օ-թուրտուգլարընտա ճիւմլէսինէ պիրտէն կէօսթէրմէմիզտէ նէ ֆէրգ վար՝ պէն պունու ալնա-յամօրում՝ զիհնիմ պուրալարընը իհաթէ իտէմէյօր»։

Վագտա՝ տէր՝ Տէյլի Նիուզ մուխպիրի՝ լօրտ Պիգընսֆիլտ գա-պինէթինին բոլիթիգասընը աղ-նամագ՝ բէք միշքիլ պիր չէյ տիր։

Ահտնամէտէն թէքէվվիւն իտէն միշքիլթը տէֆ իթմէք նիյէթի իլէ Պերլին գապինէթի՝ պէօյիւք տէվլէթլերէ կէօնտէրէճէյի տա-վէթնամէ սիւրէթինի՝ քի իքի իւչ հաֆթա էվվել թէլէկրաֆ իլէ սիզէ պիլտիրմիշ իտիմ՝ շիմտի թէքրար մէյտանա չէգարըյօր։ Պու տավէթնամէտէ շու վէճհ ի-լէ եազըլը իմիշ։

«Թիւրքիատա զուհուրա կէլէն «վուգուտաթլարտան տօլայը 1856 «վէ 1871 մուահէտէլէրինին թաս-«հիհի իչիւն՝ Պերլինտէ ագտ օ-«լունաճագ գօնկրէյէ թէշրիֆ «իթմէլերի զըմընտա՝ տուէլը «մուագզամայա իշ պու տավէթ-«նամէ թէսեիր գըլընմըշ տըր»։

Վագտա պու շէքլտէ պիր տա-վէթնամէտէն հիչ պիր թէրաֆ խօշնուտ օլամամըշ տըր տէնիյօր։ Տավէթնամէտէ՝ Այիսթէֆանօզ մուահէտէսինին հիչ զիբրի օլմա-տըղընտան՝ տէվլէթլէր գօնկրէ-յէ թօբլանըգտա օլապիլիր իտի քի անտէն հիչ պահս իթմէսինլեր՝ վէ պինտէն ալէյհ՝ գօնկրէ եանի ումմում Եվրօբա պիւթիւն պիւթիւնէ օնուն վիւճուտինի տէ պիլմէզլիքտէն կէլսինլեր։

Պու սիագտէ եազըլաճագ պիր տավէթնամէտէն էն զիատէ մէմ-նուն օլամայան Բուսիա իքէն՝ ի-ատէի սուլհու ասայիշէ պիր ֆէ-տաքեարլըգ իթմէք իւզրէ՝ վէ շան ի՝ շերէֆինէ վէ ճէնապընա տախի տօղրուտան տօղրույա տօ-գունուր պիր շէյ օլմատըղընտան՝ Բուսիա պունու գապուլ-տէն իմթինա իթմէմիշ տիր։

Պերլին գապինէթինին միւդա-քերէյէ գօյտուղու սայրը մատ-տէլէր օլտուգճա հէր թէրաֆտան գապուլ պուլտու՝ վէ պիր գօնկ-րէ թէճէմմիւնէ մուվաֆֆագ օլունաճաղը հէմէն տէրտէսթ կի-պի իսթ՝ Լօրտ Պիգընսֆիլտ՝ կէ-րէք Պէրլին վէ կէրէք Բէթրօպուրկ գապինէլէրինէ տայիմա սուլհճու-յանէ վէ խուլուսքեարանէ պիր լիսան գուլլանըրընտան՝ Բրէնս Պիզմարգ տախի թէրաֆէյնին ճէնապընա գաթա տօղունմայա-ճագ սիւրէթտէ պիր սիւրէթը թէվիյէ պուլմուշ օլտուղունտան՝ պունուն Ինկիլիզ գապինէթի թէ-րաֆընտան տախի գապուլ օլու-նաճաղը ճիւմլէսինին մէմուլու էղ-լէպի իքէն՝ Լօրտ Պիգընսֆիլտին սօղրատան պունու տա գապուլ իթմէմէսի կէրէք Բէթրօպուրկա վէ կէրէք Պէրլինէ բէք ֆէնա պիր թէյսիր իթտի՝ Լօրտու միշարա-լէյհ հագգընտա իպթիատտէն պէրու էֆքարը ամմէնին շէօյլէ պիր հիւքմի վար բը քի՝ ֆիք-րի հիչ պիր շէյ տիմէմէյիպ՝ մութլագա Բուսիա իլէ պիր ճէնկ իթմէք տիր՝ օնուն իչիւն պու ուղուրա ֆէտաքեարլըգ իթմէք պօշ տուր՝ պէյհիւտ տիր՝ հէր նէ տերէճէ ֆէտաքեարլըգ ի-տիլսէ՝ Լօրտ Պիգընսֆիլտ գա-նատթ իթմէյիպ՝ շու եա պու մէսիլէ իլէ էրթէսի կիւնիւ տա-հա զիատէսինի թալէպէ գալգը-շաճագ տըր։ Վէ տօղրուսու Լօր-տու միշարիլէյհին Պերլին գա-պինէթինտէն արզ օլունան սիւ-րէթթէվիյէյի գապուլիթմէմէսի էֆքեար ամմէնին պու հիւքմիւ-նիւ ինտել ալէմ թաստիգ իթ-տիրտի։

Պու կիւնլերտէ պիր էճնէպի ֆագաթ զայէթ պիթթերաֆ պիր պէօյիւք տիրլօմաթ իլէ կէօրիշ-տիմ՝ պու զաթ պանա տէտի քի՝ Լօրտ Պիգընսֆիլտին պէօյլէ պիր թագըմ չօճուգճա հարե-քէթլերի իլէ իչի ՞գըզըշըրմասը ֆէնա նէթիճէլեր հասըլ իտէպի-լեր։ Զաթէն ումում Բուսիա ա-հալիսի աչբրը հիտտէթլէնմիշ օ-լուպ՝ պէօյլէ չէյլեր իլէ պիր միլլէթին հըրսընը տահա զիյատէ թահրիքէ գէրգըշմագ՝ եանկընը տահա զիյատէ ալէվլէնտիրմէք տիր։ Սօղրա իչլեր օ ատերէճէեէ կէլէպիլիր քի՝ հիչ պիր հիւքմ-քերէյէ գօյտուղու սայրը մատ-տէլէր օլտուգճա հէր թէրաֆտան գապուլ պուլտու՝ վէ պիր գօնկ-րէ թէճէմմիւնէ մուվաֆֆագ օլունաճաղը հէմէն տէրտէսթ կի-պի իսթ՝ Լօրտ Պիգընսֆիլտ՝ կէ-րէք Պէրլին վէ կէրէք Բէթրօպուրկ գապինէլէրինէ տայիմա սուլհճու-յանէ վէ խուլուսքեարանէ պիր լիսան գուլլանըրընտան՝ Բրէնս Պիզմարգ տախի թէրաֆէյնին ճէնապընա գաթա տօղունմայա-ճագ սիւրէթտէ պիր սիւրէթը թէվիյէ պուլմուշ օլտուղունտան՝ պունուն Ինկիլիզ գապինէթի թէ-րաֆընտան տախի գապուլ օլու-նաճաղը ճիւմլէսինին մէմուլու էղ-լէպի իքէն՝ Լօրտ Պիգընսֆիլտին սօղրատան պունու տա գապուլ իթմէմէսի կէրէք Բէթրօպուրկա վէ կէրէք Պէրլինէ բէք ֆէնա պիր թէյսիր իթտի՝ Լօրտու միշարա-լէյհ հագգընտա իպթիատտէն պէրու էֆքարը ամմէնին շէօյլէ պիր հիւքմի վար բը քի՝ ֆիք-րի հիչ պիր շէյ տիմէմէյիպ՝ մութլագա Բուսիա իլէ պիր ճէնկ իթմէք տիր՝ օնուն իչիւն պու ուղուրա ֆէտաքեարլըգ իթմէք պօշ տուր՝ պէյհիւտ տիր՝ հէր նէ տերէճէ ֆէտաքեարլըգ ի-տիլսէ՝ Լօրտ Պիգընսֆիլտ գա-նատթ իթմէյիպ՝ շու եա պու մէսիլէ իլէ էրթէսի կիւնիւ տա-հա զիատէսինի թալէպէ գալգը-շաճագ տըր։ Վէ տօղրուսու Լօր-տու միշարիլէյհին Պերլին գա-պինէթինտէն արզ օլունան սիւ-րէթթէվիյէյի գապուլիթմէմէսի էֆքեար ամմէնին պու հիւքմիւ-նիւ ինտել ալէմ թաստիգ իթ-տիրտի։

Պու կիւնլերտէ պիր էճնէպի ֆագաթ զայէթ պիթթերաֆ պիր պէօյիւք տիրլօմաթ իլէ կէօրիշ-տիմ՝ պու զաթ պանա տէտի քի՝ Լօրտ Պիգընսֆիլտին պէօյլէ պիր թագըմ չօճուգճա հարե-քէթլերի իլէ իչի ՞գըզըշըրմասը ֆէնա նէթիճէլեր հասըլ իտէպի-լեր։ Զաթէն ումում Բուսիա ա-հալիսի աչբրը հիտտէթլէնմիշ օ-լուպ՝ պէօյլէ չէյլեր իլէ պիր միլլէթին հըրսընը տահա զիյատէ թահրիքէ գէրգըշմագ՝ եանկընը տահա զիյատէ ալէվլէնտիրմէք տիր։ Սօղրա իչլեր օ ատերէճէեէ կէլէպիլիր քի՝ հիչ պիր հիւքմ-

տար միլլէթինի զապթ իտէմէզ օլուր։

Պունուն իլէ պէրապէր՝ Ինկի-լիզին թէտարիքեաթը հարպիյէ-եէ պաշլայըպ պիր աղ սօղրա բէ-տիֆլէրի սիպահա ճէլպ իթմէսինէ՝ օնտան տա սօղրա Հինտիսթան-տան Մալթայա ասքէր ճէլպ իթ-մէսինէ գարշը՝ Բուսիա տա պօշ տուրմայըպ օ տա ֆէվվէլատէ թէտարիքեաթը հարպիյէեէ տէ-վամ իթտի։ Եէնիաէն օթուզ ալ-թը բէտիֆ թապուրու տահա տօ-նաթտը՝ վէ պունլարա թօբճու լիվալարը տա իլավէ իթտի։ Գուր-սան կէմիլէրի տօնաթմագ իչիւն ումում Բուսիա մէմալիքինտէ ֆա-չըլան իանէ տէֆթէրլերի իլէ քիւլլիյէթլի ագճէ թօբլանտը։ Բուսիա թիճարէթինի վէ սէյրը սէֆայինինի մուհաֆազա իթմէք նիյէթի իլէ պէօյիւք մէր քեղ գօ-միթէսինին բիասէթինի վարիսի տէվլէթ Զարէվիչ՝ ֆախրէն գա-պուլ իթտի։ Պու գօմիթէտէ չէօյ-լէ պիր նութգ տախի իրատ օ-լունտու։

«Ինկիլթէրրանըն հիչ հագգը եօգ տուր Բուսիայա գարշը պէօյ-լէ պիր ճէնկ աչմաեա՝ իմտի պիզ տէ պունա գարշը գուրսանլար չըգարըպ Ինկիլիզ թիճարէթինին խարապընա եիւրիւր իսէք՝ պու տա պիլ մուգապէլէ պիզէ պիր հագգ օլուր։ Բարիս մուահէտէսի՝ գուրսան չըգարըլմասընը վագտա մէն իթմիշ իտի՝ լաքին Ինկիլիզ գապինէթի ճէպրին տօնանմասը-նը Մարմարաեա կէօնտէրէրէք պու ահտնամէեի ֆէսխ իթմիշ օ-տուղունտան՝ պիզ տախի արթըգ օ ահտնամէ իլէ միւքէլլիֆ օլա-մայըզ։»

Իչթէ պէօյլէ աչիքեար կէօրիւ-նիյօր քի՝ Բուսիա տա Ինկիլիզին թահրիքինէ գարշը թահրիք վէ թէհտիտինէ գարշը թէհտիտէն սագընմայօր։ Իլերիւտէ պու հա-լին մէսուլիյէթինին քիմէ բաճի օլաճաղընը թէվարիխ պէեան ի-տէճէք տիր։ Բուսիա օ տերէճէ-լերէտէք ֆէտաքեարլըգ իթտի քի՝ գօնկրէտէ հիչ Ա.ֆիսթէֆա-նօզ մուահէտէսինտէն պահս օլուն-մամասընա՝ վէ պունուն քէէնինի իմ եէքիւն՝ հիւքմիւնտէ թու-թուլուպ՝ ֆագաթ չարգ մէսէլէսի-նէն պաշգա սպերէթտէ վէ քէօք-տէն թէսվիյէ բէղիր օլմասընա գատար թէվաղի կէօսթէրտի՝ պունու բէք էյի պիլիրիմ։

Պայազիտ մէվգիի Թրապուզան իլէ Ահէմ թիճարէթինէ մանի օ-լաճագտա՝ օնու տա սերիան թէրք իթմէյէ բաղը օլտու։ Իմտի պա-նա կէլիր քի՝ Լօնտրա Ֆագինէ-թի պէօյլէ գաչ տէֆա տըր սուլհ թէքլիֆլերինի գապուլ իթմէմէ-սինտէ՝ պէօյիւք պիր խաթա ի-տիյօր։

Թերճիմանը Էֆֆէնտի։ Տէյլի Նիու-զիւն շու պէնտի օն իքի կիւնլիւք պիր շէյ օլտուղունտան օլապիլիր քի՝ շիմտի իչլեր պաշգապիր սիւ-րէթ քէսպ իթմիշ օլսուն՝ լաքին պունլարտա վագայիի մաղիյէտէն օլտուղունտան՝ պիլինմէյէ շա-յան տըր։

Սօն բօսթա իլէ ալտըղըմըզ Ֆրանսըզ գազէթալարընտա կէօ-բիւրէն հավատիսէր տիր։

Զար հազրէթլերի խաթթը տէս-թիյլէ բրէնս Միլանա բէք իլթի-ֆաթ քեարանէ պիր նամէ եազըպ՝ Սըրպ օրտուսունուն շէճաաթընը մէտհ՝ վէ Բիլօթ վէ Վրանիա գազալարընընն Սըրպլար եէտինտէ գալմասընա մուվաֆագաթ իթ-մէքտէ պուլունտուղունու պէ-յան իթմիշ տիր։ — Սըրպ հիս-քիմէթի՝ Բուսլար իլէ պիր իթ-թիֆագ հուսուլէ կէթիրմիշ օ-լուպ՝ շիմտի Սըրպիա ահալիսինէ խիթապէն պիր պէյաննամէ չը-գարարագ եէնի պիր մուհարէպէյէ հազըր օրմալարընը թալէպ իտէ-ճէք տիր։

— Սըրպ մուհարէպէսինտէն սօնրա՝ եիւզտէն տիւշիւպ մուհա-րէպէի հազըրէտէ Ա.նատօլու ճի-հէթինտէ եինէ շէօհրէթինի եէ-բինէ կէթիրմիշ օլան ժէնէրալ Զէրնայէֆ իլէ՝ Պուլգար առաքի-քերի միլլիէսինի թէշքիլ իտէն ժէնէրալ Սթօյէքօֆ՝ Զար թա-բաֆընտան գապուլ օլունմագ շէ-բէֆինէ նայիլ օլմուշլար տըր։ Պու ի.քի ժէնէրալլար՝ շիմտիեէ տէկին Ասիատա վուգու պուլան մուհա-րէպէլէրտէ իպրազը շէճաաթ վէ մէհարէթ իթմիշ օլտուղլարընտան՝ Ինկիլթէրրա իլէ պիր մուհարէպէ վուգու պուլտուղտա՝ Հինտիսթանա ֆէվգ օլունաճաղ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայերենի վերաբերեալ նախնական մի

Ա. Հ. Ս. ֆ. ի

(Շարունակութիւն տես թիւ 233)

կեցինք՝ առաջիններէն թերևս զանազանուելու վախճանաւ՝ է՝ ղ՝ ը խստերուն փոխուած են։ Այս կանոնին համեմատ են ահա եէ՛ՅԷ ու ԸՈՍՈՐ բառերուն Ը ու Ը գրերը՝ որոնց հին ձևերն են՝ զորօրինակ վերագոյն դրինք՝ ԲԷՐՈՍՈՐ՝ ԸՀՈՍՈՐ։ Համեմատէ քոյր լեզուներէն՝ Հնդ. ԲՀՐՈՍՈՐ՝ Զնդ. ԲՐՈՍՈՐ՝ Ցն. φράτηρ՝ Լտ. frater՝ Գոթ. brothar՝ Նպ. ՅՈՅ ԵՂԲՕՅ։ Հնդ. ՍՈՍՀՈՍՈՐ՝ Զնդ. ՍՈՍՊՐՈՍՈՐ՝ Նպ. ՅՈՅ՝ Ցն. θυγάτηρ՝ Հոլ. ԴՇՂՏ՝ սեռ. ԴՇՂԷՐ՝ Գոթ. dauhtar ԴՈՍՈՐ։ Դոսորին «Ն» որ Ղ պիտի ըլլար՝ իրմէ ետքն եկած ի ազդեցութեամբ եղած է. վասն զի ըստ կանոնի հնագոյն ֆէնէն Հայերէնի մէջ Ղ յառաջ կու գայ՝ թէև «ալ ցանցառ չէ։

Կը մնայ հիմակ ՅՍԷ և ՅՍԷ բառերուն կրած փոփոխութեան մեկնութիւնը տալ՝ որոնց վերը դիրուածին համեմատ հնագոյն ձևերն էին ՎԷՐ և ՎԷՐՀՈՎ։ Վերջը յիշատակուած հին ձևերուն առաջին վանգը Վ Հայերէնի յատուկ բնախօսական օրէնքով մը դարձած եղած է Յ՝ իսկ սկզբնական տառն ի սպառ անհետացած եղած է՝ թերևս նախ հէ փոխուելէն ետև *։ Հաւանական է որ յիշեալ ձայնաւորի աճումը (ինչ Յ ըլլալը) առնելի է գրին ազդեցութեամբն եղած ըլլայ՝ ինչպէս Գոթացերէնի մէջ vair՝ ուր Լատիներէնն է vir՝ Հնդ. և Զնդ. ալ ՎԷՐ։ Իսկ ՅՍԷ բառին է գրին պէս ճիշդ նոյն կերպով յառաջ եկած է նոյն գիրը ԲՈՍԷԼ՝ հոմ. ԲՈՍԷԼ** բառերուն մէջ ալ։ Ասոնց հետ նոյն սկիզբն ունին Զնդ. ԲՈՍԳՀՈ «հոտ» և Նպ. ՅՕՅ՝ որ նոյնն ըսել է։ Ուր նոր Պարսկերէնը հին ՀՈ տակաւ ՅՈ փոխած է՝ Հայերէնը նոյն գիրը է ի է չրջած։ Այս կերպով ԲՈՍԳՈՆ և ՅՈՍՈՅ բառերն ալ իրարու հետ թէ սկզբամբ և թէ իմաստիւ բոլորովին կը նոյնանան։ Այլ բառին այսպէս ծագումն շատ հաւանական ընող ուրիշ օրինակներ ալ կան զորոնք յառաջ բերելն հիմայ մեր նպատակէն դուրս է։ Մեր մեկնութեան համեմատ մեր ՅՍԷՆ նոյն էր երբեմն նաև հնչմամբ Հնդ. ԷՎՀՈՎ՝ Գոթ. viduvo՝ և Լտ. vidua բառերուն հետ՝ որոնք նոյնպէս կը նշանակեն։

Վերջապէս ՈՍՈՐ բառին վրայօք քանի մը խօսք պարտական կը մնանք։ Այս բառը որ ազդակից լեզուաց շատին մէջ տակաւին պահուած է՝ կ'ուզենք նաև Հայերէնի մէջէն պակաս չոգնել՝ կրնայինք ոչինչ դժուարութեամբ յիշեալ բառին հետ մեր ՈՍ բառը նոյնացընել՝ եթէ մէկալ կողմանէ ալ հաւանական չըլլար ՈՍ և ՍՍՆԵԼ (որուն արմատն է՝ ՈՍՈ՝ ինչպէս հովասուն՝ թփկասուն բառերը կը ցուցնեն) բառերուն արմատական նոյնութիւնը։ Սակայն այդ ալ կրնանք յաւելուլ որ յիշեալ երկու բառերն իրարու արմատակից ըլլալովն ալ՝ իրական հարկ մը չկայ ՈՍՈՐԷՆ ՈՍՈՐ անջատելու։ Ուստի բայն ՈՍՈ արմատը որ նոր աճած յաւելուածայ արմատ մըն է՝ կրնայ վայելչապէս ՈՍՈՐԷՆ ՈՍՈ արմատին հետ յօդուիլ։ Սա բառին ոչ ձայնաւորը և ոչ առաջին բաղաձայնը մեր համեմատութեան ընդդիմութիւն մը կրնան բնել։ Վասն զի թէ մեր լեզուին մէջ՝ միայն քմական չէ՝ այլ նաև ատամնական՝ մեր կարծեացը համեմատ առանց երկբայութեան է ամենեին։ Օրինակի համար թէ մեր ՈՎ-ՈՐ-ԵԼ բային արմատը ՈՎԼԱՆԱՄի է Լատին su-escere՝ cón-suetudo բառերուն մէջ պահուած su արմատին՝ կարծենք շատ դժուարաւ կրնայ ուրացուիլ։ Սա կ'երևայ թէ այն կանոնով եղած է փոխանակ ՈՍՈՆ՝ ինչպէս ՈՍՈՆ՝ ՀՈՎԱՍՈՆ՝ ՔԱՐՈՍՈՆ՝ ՀՈՍՈՆ՝ որպէս իրօք եղած է ՈՍՈՆ։ Ասոնց ամենուն ուղղականն է՝ ինչպէս գիտենք՝ ՈՍՈՆ՝ ՀՈՎԱՍՈՆ՝ ՔԱՐՈՍՈՆ՝ ՀՈՍՈՆ։ Թէև ՈՍՈՆ բառն այս եղանակաւ ՈՍՈՆՔԻՆ համեմատելինք՝ սակայն կարծենք առանց հաւանականութեան եղած չըլլար՝ եթէ յիշեալ բառին հետ համարձակինք նաև ՈՍՈՐ բաղդատել։ Բովանդակ դժուարութիւնը թերևս անսովոր ետեւառաջութենէ մը յառաջ պիտի գայ։ Վասն զի եթէ բաղդատութիւններէ ուղիղ է՝ ՈՍՈՐ բուն պիտի ըլլար ՈՍՈՐ՝ դոյ մասնական վրայ՝ որ հայ՝ ՅՈՅ՝ եղբայր՝ ԴՈՍՈՐ բառերուն մէջ ալ բովանդակուած է՝ վերագոյն խօսեցանք։ Կայ Եւրոպացի հայագէտ մը որ ՈՍՈՐ՝ ԴՈՍՈՐ բառն եղած է կը կարծէ աղաւաղելով՝ այսինքն՝ Դ ի՝ նշանով՝ սակայն այսպիսի անկում մեր լեզուին մէջ՝ որչափ մենք գիտենք՝ տեղի ամենեւին չունի՝ Հ՝ ՈՍՈՆ՝ յառաջ եկած է առաջին և երկրորդ «ին կորուսմամբ։

Մտադիր ընթերցողը անշուշտ տեսան որ քննուած բառերուն բաղաձայնները մեկնած առեն՝ ձայնաւորաց վրայ յիշատակութիւն չըրինք։ Ասոր պատճառն նախ այն է որ մեզի քննութեան

(Շարունակելի)

օրտուանուն գօմանտանլըղնա թա-
յին գելընաճագլար իմիշ։

—Բօմա, 23 Նիսան։ — Բի-
ֆօրմա զազէթասը, Եունան հիւ-
քիւմէթի թարաֆընտան պիր մէ-
մուրիյէթի մախսուսէեի հայիզ օ-
լան պիր զաթըն Բօմաեա միւվա-
սէլէթ իթմիշ օլտուղունու թէք-
զիպ իտէեօր, վէ Եունան տէվլէ-
թինին Բօմա մասլահաթկիւզարը
Մ. Բարարբիկօրուլօտան պաշ-
դա, Եունան վէ Իթալեան դա-
պինէթլէրի պէյնինտէ մուխապէ-
րաթա վասէթա օլան սաիր քիմսէ
պուլունմամագտա օլտուղունու
պէյան իտէեօր։

—Պէրլինտէն Քէլնիչէ Ցայ-
թունկ զազէթասընա պէր վէճհի
տաթի եազըլըյօր։ — «Ռուսիա-
նըն Ա.յա Սթէֆանօս ահտնամէ-
սինտէ էրմէնիլէր իչիւն կէօսթէր-
տիեի գայտսըզլըգ տիգգաթ
ճէլպ իթմիշ տիր։ Տէրսաատէթ-
տէն խապէր վէրիլտիյինէ կէօրէ,
էրմէնի ռուհպանը թարաֆընտան
Կրան տիւգ Նիգօլա հուզուրու-
նա չըգան պիր հէյէթի մէպու-
սաեը (պատգամաւորութիւն),
Կրան տիւգիւ միւշարիւէյհ բէք
ֆէնա պիր սուրէթտէ գապուլ
իթմիշ տիր։ Ռուսիանընը Սլավլար
իչիւն օլան թէվէճճիւհիւ օ տէ-
րէճէ չէտիտ վէ օ տէրէճէ պէօ-
եիւք տիւր քի, սաիր Ռումվէ էր-
մէնի խրիսթիանլարը իչիւն թէ-
վէճճիւհիւ գալմայօր»։

—Ա.յա Սթէֆանօս, 14 Նիսան.
— Ռուս օրտուսգնտա խասթէ-
լիքլէր հիւքմէրինի իճրա իտէ-
եօրլար։ Հէր պիր ալայտան կիւն-
տէ եիւզ գատար ատէմ վէֆաթ
իտէյօր։ Պուրատաքի խասթէխա-
նէտէ պին նէֆէր խասթէ վար
տիր, վէ պունլարտան կիւնտէ օն
պէշ նէֆէրի վէֆաթ իտէյօր։
Շիմտիեէ տէկին Օտէսսեա օնպին
նէֆէր խասթէ վէ եա սաղըլմագ
իւզրէ պուլունան ատէմ կէօնտէ-
րիլմիշ տիր։ Խասթէլիք եիւզին-
տէն օրտուտա գալան աչըզը գա-
բամագ իչիւն հէր կիւն պիր մըգ-
տար ասքէր կէլմէքտէ տիր. իչթէ
պու սուրէթլէ չիմտիեէ տէկին
օն սէքիզ պին քիչի կէլմիշ տիր։

—Պէրլինտէն Նիսան 23 Թարիխ-
լէ քէշիտէ օլունան պիր թէլէգ-
ռաֆա կէօրէ, էվվէլքի բազար իր-
թէսի կիւնիւ իմբէրաթօր Կիյօմ
շու սէօզիւ սէօյլէմիշ. — «Պէն
եէկէնիմ Զարտան հիչ այրըլմա-
յաճաղըմ. օնսուզ պիզիմ 1870
մուզաֆֆէրիյէթլէրիմիզտէն թէք-
միլ սէմէրէ հասըլ օլմայա-
ճագ իտի։ Կէրէք տիբլօմասի ճի-
հէթի իլէ վէ կէրէք հարպ ճիհէ-
թի իլէ, Ալմանիա Ռուսիանըն
սատրգ միթթէֆիգի օլաճագ
տըր։ Պէն սաղ օլտուգճա, հէր
սուրէթլէ վէ հինի հաճէթտէ սի-
ղահլա տախի եէկէնիմէ մուավէ-
նէթ իտէճէյիմ։»

—Ամերիգատա թէտարիք օ-
լունմագտա պուլունան գուրան
կէմիլէրինէ գօմատա իթմէք իւզ-
րէ ալթմըշ պէշ նէֆէր Ռուս զա-
պիթի Ամերիգայա կիթմէքտէ
տիր։

—Ա.յա Սթէֆանօս 23 Նիսան—
ժէնէրալ Դօֆման Ռուսիա հար-
պիյէ նէզարէթինէ վէ հարպիյէ
նազրը ժէնէրալ Միլութին տա-
խի Գավգասիա օրտուսու գօման-
տանլըղնա թային գելընաճագլար
տըր։ Ռուսիա տէվլէթի Ասիատա
ճէսիմ թէտարիքեաթը ասքէրիյէ
իճրա իթմէքտէ տիր։ Քիւչիւք
ժէնէրալ Սգօպէլէֆ սրթմատան
խասթէ տիր։

—Ռումանիատա պուլունան Օս-
մանլը էսիրլէրինին ճիւմլէսի սէր-
պէսթ պրագելմըշ օլուպ, պուն-
լար միեանընտա պուլունան պա-
զը զապիթան Բօմանուլնամ Ռու-
ման զազէթասընա պիր մէքթուպ
եազըպ, Ռումանիատա կէօրտիւք-
լերի հիւսնիւ մուամէլէսէն տօ-
լայը պէյանը թէշէքքիւր իթմիշ-
լեր տիր։

—Պէրլին 23 Նիսան։ — Օսման-
լը մէմալիքինտէ պուլունան Ռուս
ասքէրինին եէվմիյէ մէսարիֆի
սէքիզ միլեոն ֆրանգտան զիատէ
տիր։ Ս. Բէթէրսպուրկտան տալը-
նան խապէրլէրէ նազարէն, Ռու-
սիանըն ահվալը մալիյէսինտէն
տօլայը էնտիշէ օլունմաղա պաշ-
լանմըշ տըր։

—Ռումանիա զապինէթի,
Ռուս օրտուսունուն Ռումանիայը
իսթիլասընա գարշը տուէլի մու-
ազզամաեա գավի իւլ մէէլ պիր
բրօթէսթօնամէ կէօնտէրմիշ տիր։
Մէզքիւր բրօթէսթօնամէտէ Ռու-
ման հիւքիւմէթի, Ռուսլարը-
Ռումանիատա պուլունտուգլարը
սույի հարաքեաթտան տախի շի-
քեայէթ իթմիշ տիր։

—Լօնտրա 23 Նիսան.—Ինկիլ-
թերրա վէ Ռուսիա պէյնինտէ
պիր հարպ զուհուրու իհթիմա-
լընտան պահս օլունալըտան պէրի
մէմալիքի Օսմանլիյէնին հէր թա-
րաֆընտան պիր խայը ատէմ Յէր-
սաատէթ Ինկիլիզ սէֆարէթխա-
նէսինէ միւրաճաաթլա, Ինկիլիզ
օրտուսունտա իսթիխտամլարընը
թալեպ իթմէքտէ տիրլէր։ Մր.
Լայարտը Օսմանլը հէյէթի ճէ-
տիտէի վիւքէլասը իլէ օլան մի-
նասէպաթը բէք զիատէ տօսթա-
նէ պիր սուրէթտէ տիր։ Միտ-
հաթ բաշանը կէրի չաղրըլաճա-
ղը ըիվայէթ իտիլյօր։

—

Պուքրէշ 26 Նիսան.— Մ.Պը-
ռաթիանօնուն Ռումանիա վալիլէ-
րինէ խիթապէն նէշր իթտիեի
պիր թահրիրաթը ումումիեէ,
Ռուսիա իլէ պունատան ագամ
ագտ օլունան մուդավէլէնամէնին
ահքեամը հալեա մէրի իւլ իճրա
օլտուղունու պէեան իտէեօր. պի-
նաէն ալէյհ, Մ. Պրաթիանօ մէզ-
քիւր թահրիրաթը ումումիեէսինտէ,
Ռուս ասքէրինէ նազլիեաթ-
ճա հէր նէվ գօլայըգլարը զէր-
մէլէրինի վէ ֆագաթ Ռուսլար
բէք ուզուն միւտտէթ իգամէթ
իթտիքատ, մուավէնէթտէն ֆա-
ըիդ կէլմէլէրինի, վալիլէրէ էմր
իտէյօր։ Մեզքիւր թահրիրաթը
ումումիեէնին սօնունտա, հէր
նէվ միւնազատատան իճթիհատ
իթմէլէրի Ռումանլարա թավսիյէ
օլունմագտա տըր։

— Վիէննա 24 Նիսան.—Բօլի-
թիչէ Գօրէնսբօնտէնց զազէթասը
Պուքրէշտէն ալարագ շու թէլէ-
կրաֆնամէեի տէրճ իտէեօր.—
Ռուսլարը աքանսըզ Պուքրէշի
զապթ իթմէլէրի գօրգուսու կիթ-
տիքճէ արթը յօր։ Ռուսլար Պուք-
րէշտէն Եիրմի քիլօմէթրօ (պէշ
սաաթ) մէսաֆէտէ օրտու դուր-
մուշլար։ Տէվէբան իտէն պիր բի-
վայէթէ կէօրէ, Ռուսլար, շիմաի-
քի Ռուման վիւքէլասընը աղ իթ-
տիրիպ, եէրինէ Մ. Ֆլօրէսգու
վէ Մ. Գրէցիւլէսգու վէ պունլա-
ըընը թարաֆկիրանընտան իպարէթ
պիր հէյէթի վիւքէյա թէշքիլ
իթտիրմէք իսթէեօրլար, շէօյլէ
քի օլ վագըթ Ռուման հիւքիւ-
մէթի իլէ, Ա.յա Սթէֆանօս ահտ-
նամէսինին Ռումանիաեա այիտ
օլան ցնճի պէնտի ահքեամընա
մուվաֆըգ սուրէթտէ պիր աս-
քէրի մուդավէլէնամէ ագտ ի-
տէպիլսինլեր։ Կէօրիւնիւր քիրուս-
լար պու մէէլտէ պիր իլթիմա-
թում տախիկէօնտէրմիշլեր տիր։
Ռուման օրտու սունուն Ռումանիա-
նըն զարպ թարաֆընտա Աւսթրիա
հուտուտու գաւրպինտէ թէճէմ-
միւի թէքմիլ օլմուշ տուր։

—

Իզմիտ լիմանընտա պուլունան
Ինկիլիզ տօնանմասը կէչէն չար-
շէնպիհ կիւնիւ լիմանը մէգքիւր-
տէն հարէքէթ իտուպ, քէօրֆէ-
զին աղզընտա պէօյիւք չարլը թօր-
լար իլէ Նիչան թալիմի իճրա իթ-
միշ, վէ օ կիճէ թուզա լիմանընտա
լէնկեր ատմըշ տըր։ Բէնճ-
չէնպիհ սապահրսը, տօնանմայը
մէզքիւր սաիր թալիմէր տախի
իճրա իթմիշ, վէ ագշամ իւսթիւ
տօնանմա Իզմիտ լիմանընա կէլմիշ
տիր։ Ամիրալ Հօրնպի Մր. Լա-
յարտ իլէ խսթիչարէ իթմէք իւզ-
րէ ճումաա կիւնիւ թարապիայա
կէլմիշ տիր։ Սումաթրա նամ
նագլիյէ վաքօրու ճումաա իրթէ-
սի կիւնիւ Յէրսաատէթ միւվա-
սէլէթ իտիւպ, համիլ օլտուղու
լեվազիմաթը ասքէրիյէյի Ինկի-
լիզ տօնանմասընա թէսլիմ իթմէք
իւզրէ Իզմիտէ կիթմիշ տիր։

— Մէզունէն Բէյթայա՝ ազի-
մէթ իթմիշ օլան Ավսթրիա սէֆի-
րի գօնթ՝ Զիչի, էօնիւմիւզտէքի
բէնճէմպհի կիւնիւնէ չէհրիմիզ-
տէ պէքլէնմէքտէ տիր։

— Սապրգ Յէրսաատէթ Ֆրան-
սա մասլահաթկիւզարը գօնթ տը
Մուլ, Պէրլին Ֆրանսըզ սէֆարէ-
թի պաշ քիթապէթինէ թային
գելընմըշ տըր։

— Ինկիլիզ Պէյքէր բաշա Ցա-
ուութ բաշա դըշասը թէբէլէրին-
տէ իգամէթ իթմէքտէ պուլունան
ֆըրգայի հիւմայուն պաշ գօման-
տանլըղնա թային գելընմըշ տըր։

— Մուհաճիրանըն վաթանպա-
ըընա իատէսի իչիւն Ա.յա Սթէ-
ֆանօստա պունատան ագտէմ թէշ-
քիլ օլունան մուխթէլիթ գօմիսիօն
քէնտի իպթիտաի միւզաքէրա-
թընը թէքմիլ իտուպ, մուհաճի-
րանընն նէ սուրէթլէ վաթանլարը-
նա կէօնտէրիլէճէկինէ տախիր լա-
զըմ կէլէն գարարլարը իթթիխազ
իթմիշ տիր։ Շու կիւնլէրտէ մաս-
սուս պիր գաթար իլէ էտիրնէէտ
պին գատար մուհաճիր կէօնտէ-
րիլմիշ տիր։

— Ժէնէրալ Թօթլէպէնին պիր-
գրթա պէեաննամէսի, իսեան
չէգմըշ օլան Բօտօր տաղլարը
գուրպինտէ պուլունան գարիեէ-
լերին վէ գաղալարըն Ռուս գօ-
մանտանլարընա մէզունիեէթի
քեամիլէ վերիեօր։ Միւսլիման
ասքլարընա գարշը հարէքէթ իթ-
մէք իւզրէ էտիրնէ վէ Ֆիլիպէ
ֆըրգալարընտան եէնիտէն աս-
քէր կէօնտէրիլմիշ տիր, վէ պու
ասքէրին գօմանտանլարը, իսեա-
նըն թէսքինի խուսուսունա մէ-
սուլ թուլաճագլար տըր։

Միւտտէթի մէտիտէտին պէ-
րու երեսփոխան վէ մուհարրիր
սրֆաթըյա միլէթիմիզտէ բէք
ալա թանրլմըշ օլան խօճասարեան
Օգսէն էֆէնտինին ազմը տարը
պագա իյլէմիշ օլմասը խապէրի
մաթէմէնկիզի, ճումաա իրթէսի
կիւնիւ պիր ազ կէճճէ ալընմըշ
օլտուղունտան, ղաղէթամըզտան
անճագ 140 նիւսխէ թապ օլուն-
տուգտան սօնրա պու խապէրի
սահիֆէի թէէսսիֆէ տէրճ իտէ-
պիլմիշ իտիք։

Միւթէվէֆայի միւմայիլէյհ
թիֆօ իլէթինէ տիւչար օլուպ,
օն պէշ կիւն գատար խասթէ
եաթմըշ, վէ պիր արա քէսպի
աֆիյէթ իտէճէյի գավիէն մէ-
մուլ իտիլէպիլմիշ իտի իսէ տէ,
նէ չարէ քի, մուախխարէն խաս-
թէլիյի քէսպի չիտտէթ՝ իտերէք,
զալիմ էօլիմիւն լէնչէսինտէն
գուրթուլամամըշ, վէ կէչէն ճու-
մաա կիւնիւ սաաթ սէքիզտէ րու-
հունու թէսլիմ իտուպ, ֆամիլ-
եասը վէ պիւթիւն տօսթլարը ի-
լէ պէրաբեր, քէնտի լիագաթ վէ
հայսիյէթինի մալա մալ թագտիր
իթմիշ օլան ումումի միլլէթի զա-
ըիզ ի լիճճէճ մաթէմ իթմիշ տիր։
Պու զայիպ, կէրէք միւթէվէֆա-
նընն ֆամիլեասը վէ կէրէք ումում
միլլէթ իչին, եէրի տօլտուրուլա-
մաղ պիր զայիպ տիր։

Ճումաա իրթէսի կիւնիւ մի-
թէվէֆայի միւմայիլէյհին ճէսսատի,
Սամաթիատա Ս. Գէորգ քիլիսա-
սընա նագլ իտիլմիշ իտի. իրթէ-
սի բազար կիւնիւ, Գեր. Տ. Մատ-
թէոս Սրբազան Իզմիրլեան Պա-
տարագ իթմիշ վէ ճէնազէ տուա-
լարը տախի քիլիսաեը մէզքիւրտէ
իճրա օլունմաշ տուր. միամիլէյհ
Սրբազան ճէնազէնին իւզերինէ
պիր կիւզել մերսիյէ նութգ (դամ-
բանական) իրատ իտուպ, միթ-
վէֆանը խասսիեէթլէրինտէն վէ
միլլէթէ էյլէտիեի խրտէմաթը վա-
ֆիրեաէն պահս էյլեմիշ, վէ
Մատթէոս Սրբազան, զաթէն
պէտ պախթ բէֆիգէրիմիզտէն
Մէճմուայը Հավատոս զազէթա-
սընն մուհարրիրի Մարգարեան
վէ Արարատ զազէթասընն մու-
հարրիրի Այվատեան էֆէնտինին
ճէնազէ ալայընտա պուլունմուշ
օլտուղունտան, իչիւնճիւ պիր
մուհարրիրին տախի ճէնազէսի
իւզերինէ պիր նութգ սէօյլէմէք
մէճպուրիյէթինտէ պուլունմասը
քէնտիսինէ նէ տերեէճ աճը վեր-
տիեինի, մէզքիւր նութգունտա
պիր թագրիպ անլաթմըշ տըր։
Ճէնազէնին իւզերինէ պաղը սա-
իր զեվաթը քիրամ թարաֆիարը-
ընտան տախի նութգլար իրատ օ-
լունմուշ տուր։

Ճէնազէ ալայը ֆեվզելատէ մու-
թանթան պիր սուրէթտէ իճրա
օլունմուշ, վէ երեսփոխան-ճէեէ-
թի վէ մաթպուաթ բէֆիգլերի-
միզին էքսէրիսի ալայը մեզքիւր-
տէ հազրը պուլունմուշլար։ Վէ
պէշ պինէ գարիպ ահալի պու-
լունտուղու տախի բէյնէլալան միւ-
շահէտէ օլունմուշ տուր. ահալի-
նին, միլլէթէ պունճա վագթտան
պէրի խըտմէթ իթմիշ օլան պիր
զաթը մէալիգատրա ասն տէֆա
օլարագ իպրալ իթտիեի շու հիւր-
մէթ, էօմրլերինի միլլէթէ ֆէտա
իթմէքտէ օլան վէ օ ինչն ճէնա-
զէ ալայընտա պուլունան միլլէթ-
բէրվէրան իւզերինէ կիւզել պիր
թէէսիրի օրմուշ տուր . . .։

Միւթէվէֆանընն ճէսսատի Մ. Դէ-
որգ քիլիսասընտանՊալըգը գապ-
ըիսթանընա նագլ օլունտու։ Օգ-
օէն Խօճասարեան էֆէնտի միլ-
լէթին համիեէթինէ պիր գարը
վէ քիչիւք եաշտա տէօրթ չօ-
ճուգ թէրը իթմէքտէ տիր։ Միլ-
լէթ, միւթէվէֆայի միւմայիլէյհէ
օլան թէվէճճիւհիւնի, պու պի-
չարէ էօքսիւզլերէ զիատէսիյէ
կէօսթէրէպիլէճէք տիր։ Վէ պու
սուրէթլէ պիր համիեէթի միլլեէ
վէ ինսանիեէթ վազիֆէսի իճրա
իտէճէք տիր։

Շու սաթրըլարը եազտըգտան
սօնրա խապէր ալտըգ քի միւթէ-
վէֆայի միւմայիլէյհին ֆամիլ-
եասը իչիւն տիւնը ագշամ Սամա-
թիատա պիր իանէ տէֆթէրի ա-
չըլըպ, ալթմըշ ատէտ եիւզիւք
գայիմ թօրլանմըշ տըր։

ՍԱՐԲԱՖԻՅԻ

ՂԱԼԱԹԱ ԲԻԱԶԱՍԸ

23 Նիսան

Էսկ ում. տիւն ագչ. գար.	8–29
Պու սապահ	8–32
Իթթիգ. 65 (Մութթօն) 6 % Ֆ.	38–
» 65 » 6 % Ֆ	38–
» 69 (Թինար) 6	36–
» 72 (Պօնտիւ Թրէզօր) Լ.	14–
» 73 6 % Ֆ	34–
Ռումէլի չրմէնդրֆէր 3 %	29

—

ԱԳԶԼԼԵՐԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ

Օսմ. լիրասը 100 զրշ տան	Ղրշ՝ Փր.
Պէհազ մէճիտիէ ֆարզը	105-20
Մէթալիք »	120–
Պագըր »	168–
Գայմէ »	278-20
Ինկիլիզ լիրասը	109–
Ֆրանսըզ ալթունու	87- 3
Բօլ	88-38
Գերմից ալթունու	51–

ԻԼԱՆԱԹ

ՊՕՂՈՍ ԵՐԷՑԵԱՆ

Լիսանի թիւրքիյէ աչինա օ-
լուպ կէրէք միլլի վէ կէրէք խաչ-
սուսի մէքթէպլէրտէ լիսանի մէզ-
քիւրի թալիմ վէ թէտրիս իթմէ-
յէ հազրը պուլունտուղունու
խասսէթէն իլան իտիւպ իսթէք
իտէն զէվաթ մաթպաամըզտան
մալիւմաթ ալապիլիր։

8—1

—

Ալի էֆէնտինին Հաճի Մուս-
թաֆա էֆէնտիյէ պա իլամ մահ-
քիւմիւնպիհ ալաճաղը օլան մա-
լիւմ իւլ մըգտար մէպալիղէ մու-
գապիլ մէտեունը մումահիլ յհին
միթէսարրըֆ օլտուղու Գատը
գարիյէսի հուտուտու տախիլին-
տէ Ս.էլամի Զէյնէսի ճիվարընտա
մալիւմ իւլ հուտուտ պիր գրթա
պաղ պունատան ագտէմ մէղատա
վէրիլմիշ, վէ միւտտէթի միւզա-
եէտէ միւնդազիյէ օլարագ էլի
իբի պին զուրուշտա թէգարրուր
իթմիշ օլմաղլա մահը ճէմազիւլ
էվվէլին օն եէտինճի բազար իր-
թէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի
վէրիլէճէյինէ մէպին պունատան
զիատէ թալիպ օլանլարըն եէվմի
մէզքիւրէ գատար իճրա ճէմյէ-
մյէթինէ կէլմէլէրի իլան օլու-
նուր։

17 Նիսան 1878 3—2

—

Թիւրք վէ Ֆրանսըզ վէ Էրմէ-
նի վէ Ինկիլիզ վէ Իթալիան լի-
սանլարընտա պիրպիրինէ էվրագը
ըեմիյէ վէ զայրը ըեմիյէ վէ
թէրճէմէ իթթիրմէք վէ պուլիսան-
լարտան իսթիտա, վէ բրօթէսթօ
վէ սայիրէ եազտըրմագ արզու ի-
տէնլէրին Ութամպօլտա Քիւրքճիւ
խանընտա քեային 7 նումէրօտա
զազէթամըզը իտտրէխանէսինէ
միւրաճաաթ իթթիքլերի հալտէ,
քէմալի տըգգաթ վէ սիւրաթ,
վէ խուսուսի իլէ էհվէն ֆիյամլէ
իշլերի կէծրիճլէճէյի իլան օլու-
նուր։

—

Սամաթիա ճատտէսինտէ, Ազա
Համամը գուրպինտէ, Ագարճա
չէշմէսի ալթընտա պիր պէօյիւք
տիւքքեան, իչինտէ տարնըճ, գու-
եա վէ դայիր տիարրերի մու-
քէմմէլ օլտուղու, հալտէ քիրալը գ
օլուպ, խթիճար իթմէք իսթէ-
եէն զէվաթըն մաթպաամըզա մի-
ռաճաաթ իլէմլերի իլան օլու-
նուր։ 5

Սահիպի զազէթա
Ա. Սագանեան

ՄԱԹԹԱՍՕՐ Ե. ԳԱՎԱՌԵԱՆ
Ութանպօլտա Քիւրքճի խանը Ն 26